

Protokoll 8/2023

fört vid Utbildningsnämndens sammanträde torsdagen den 28 september 2023 kl. 16:30-16:41, Insikten, Hantverkargatan 2F

Ledamöter

Emilia Bjuggren (S) Ordförande
Andrea Hedin (M) Vice ordförande
Simon Froster Delbom (S)
Anna Ekström (S)
Tina Kratz (V)
Ahmed Sharaf Abdi (V)
Aida Badeli (MP)
Hanna Werner (M)
Erik Jonsson (M)
Linnéa Vinge (SD)
Jan Jönsson (L)
Claes Nyberg (C)
Ellen William-Olsson (S) ersätter Emilio Reyes Ludwig (S)

Ersättare

Viktor Risling (S)
Camila Salazar Atias (S)
Malin Ottosson (V)
Oliver Björklund (MP)
Leo Sutic (M)
Jens Ahl (M)
Emil Rapp (L)
Michaela Zankl (C)
Frida Bondesson (KD)

Övriga närvarande

Fredrik Strelert Borgarrådssekreterare
Andreas Ericsson Borgarrådssekreterare
Lena Holmdahl Förvaltningschef
Peter Bragner Avdelningschef
Joachim Håkansson Avdelningschef
Anette Burman Avdelningschef
Ulrika Klemets Avdelningschef
Niclas Westin Avdelningschef
Petra Nergårdh Avdelningschef
Mika Metso Avdelningschef
Carl Lidén Högselius Nämndsekreterare
Fredrik Boström Tjänsteman Grundskolechef
Lovisa Norlin Personalföreträdare

Anna Holmström Personalföreträdare
Lovisa Sundman Personalföreträdare

Paragraf §§5-6, §§9-13

Sekreterare Carl Lidén Högselius

§ 5**Tertialrapport 2 2023 för utbildningsnämnden**

UTBF 2023/4591

Beslut

1. Tertialrapport 2 2023 per den 31 augusti godkänns. Rapporten överlämnas till kommunstyrelsen.
2. Utbildningsnämnden ansöker om budgetjustering avseende investeringsmedel för trygghetsskapande åtgärder om sammanlagt 2,9 mnkr, bilaga 4.
3. Utbildningsnämnden föreslår att kommunstyrelsen godkänner omslutningsförändringar om totalt 63,1 mnkr.
4. Revidering av ersättningar till skolor inom egen regi, fristående verksamhet och interkommunal verksamhet, godkänns, bilaga 5.1–5.3 och 5.5-5.7. Ersättningarna gäller retroaktivt för helåret 2023.
5. Reviderade regler för resultatenheter 2023 godkänns, bilaga 7.
6. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Förvaltningen har genomfört en uppföljning av ekonomi och verksamhetsmål för andra tertialen 2023.

Utbildningsnämnden bedöms sammantaget delvis uppfylla inriktningsmålet "Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden". De uppdrag och aktiviteter som angavs i verksamhetsplanen har i huvudsak genomförts och bidrar till måluppfyllelsen, men alla årsmål nås inte fullt ut när det gäller elevernas kunskaper och inflytande.

Utbildningsnämnden bedöms också delvis uppfylla inriktningsmålet "Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning". För att nå målet fullt ut behöver resultaten för andel inköpta ekologiska inköp förbättras och skolmåltidernas klimatpåverkan minska.

Utbildningsnämnden bedöms uppfylla inriktningsmålet "Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla" under året. Bedömningen grundar sig främst på att nämnden redovisar en budget i balans efter fondförändringar. Många skolor prognostiserar ett underskott, även om grundskolornas prognos förbättrats jämfört med tertialrapport 1. Det förklaras till stor del av beslutet i kommunfullmäktige om höjda schabloner.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ekonomi och styrning i samverkan med förvaltningens övriga avdelningar.

Ärendet har behandlats i samverkan med den fackliga samverkansgruppen den 19 september 2023. Ärendet har även behandlats av utbildningsnämndens råd för funktionshinderfrågor vid sammanträdet den 20 september 2023.

Förvaltningens förslag till beslut

1. Tertialrapport 2 2023 per den 31 augusti godkänns. Rapporten överlämnas till kommunstyrelsen.
2. Utbildningsnämnden ansöker om budgetjustering avseende investeringsmedel för trygghetskapande åtgärder om sammanlagt 2,9 mnkr, bilaga 4.
3. Utbildningsnämnden föreslår att kommunstyrelsen godkänner omslutningsförändringar om totalt 63,1 mnkr.
4. Revidering av ersättningar till skolor inom egen regi, fristående verksamhet och interkommunal verksamhet, godkänns, bilaga 5.1–5.3 och 5.5-5.7. Ersättningarna gäller retroaktivt för helåret 2023.
5. Reviderade regler för resultatenheter 2023 godkänns, bilaga 7.
6. Beslutet justeras omedelbart.

Yrkanden

Ordföranden Emilia Bjuggren (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordföranden Andréa Hedin med flera (M) yrkar bifall till eget framlagt förslag till beslut.

Jan Jönsson (L) yrkar bifall till eget framlagt förslag till beslut.

Claes Nyberg (C) yrkar bifall till eget framlagt förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden Emilia Bjuggren (S) konstaterar att det finns fyra förslag till beslut: förvaltningens förslag, ett förslag från Andréa Hedin med flera (M), ett förslag från Jan Jönsson (L) och ett förslag från Claes Nyberg (C). Förslagen ställs mot varandra och ordföranden finner att utbildningsnämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Reservationer

Vice ordföranden Andréa Hedin med flera (M) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande:

1. Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut

2. Att därutöver anföras

Tertialrapporten konstaterar att det goda arbetet som inleddes under föregående mandatperiod under den grönbå majoritetens ledning med att lyfta skolresultaten på Järva fortsatt håller i sig och ger avsedd effekt. Vi kommer framgent att fortsatt bevaka resultatutvecklingen i Stockholms skolor brett. Likvärdigheten i våra skolor är en av våra största utmaningar och skillnaderna mellan de högst, respektive, lägst presterande skolorna är för stora och vi ser med oro på hur framförallt de yngre eleverna utvecklas där antalet godkända i svenska som andraspråk faller kraftigt. Att förvaltningen ska analysera nedgången är välkommet och vi ser fram emot en återrapportering till nämnden där resultaten också kontrasteras med nationella jämförelsetal.

En av förutsättningarna för en god utbildning och attraktiv skolmiljö är att eleverna upplever att de har en lugn och trygg miljö och har arbetsro på lektionerna. Det är alarmerande att den upplevda arbetsron för Stockholms elever fortsatt är låg då det hämmar elevernas kunskapsutveckling. Behovet av ett fokus på att trygga skolmiljöerna och freda lektionstiden är tydligt. Det hade aldrig varit acceptabelt att så få upplever arbetsro på en vanlig arbetsplats och det bör inte accepteras i Stockholms skolor.

Vi ser positivt på att arbetet med att utveckla RSU och CSU grupperna fortgår men utbudet i förhållande till antalet elever i Stockholm som har ”mycket stora behov” och ”stora behov”, baserat på skolverket och socialstyrelsens data, är fortsatt för lågt. Antalet platser för dessa elever bör således fortsatt byggas ut. Kommunen som huvudman ska dock inte ensam möta hela den efterfrågan och det behov som finns när det finns många aktörer som erbjuder en utbildning av hög kvalitet för elever med särskilda behov.

Tertialrapporten konstaterar att målet om ett ekonomiskt resultat i balans är uppfyllt då nämnden redovisar en budget i balans, efter fondförändringar. Måluppfyllnaden är således en sanning med modifikation som inte rimmar med verkligheten. I våras demonstrerade hundratals upprörda lärare, elever och föräldrar utanför stadshuset mot de nedskärningar som hotade Stockholms skolor till följd av Socialdemokraternas budget. Därefter har vänsterstyret skjutit till resurser, än om otillräckliga då underskotten i skolorna kvarstår. Skolornas resultatfonder är till för kärvare tider men med fortsatt hög inflation framgent och en lågkonjunktur för dörren kommer konsekvensen av tömda resultatfonder bli tydliga om

vänsterstyret inte visar sig kapabla till att prioritera Stockholms elever.

Jan Jönsson (L) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande:

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. Att uppdra åt utbildningsförvaltningen att genomföra en fördjupad analys om varför studieron i skolorna upplevs som så låg
3. Att därutöver anföra följande

Liberalerna har länge varnat för att den ekonomiska situationen i Stockholms skolor är bekymmersam och vi varnade redan när majoritetens budget lades och styret pratade om en miljardsatsning att satsningen i praktiken var en besparing. Nu tar vi del av informationen att 214 miljoner kronor av skolornas fonder måste användas. Detta innebär sannolikt att det blir ännu fler skolor som kommer gå med stora underskott under 2024 då fler skolor då kommer att ha tömt sina fonder. Risken är då att staden står inför ytterligare besparingsåtgärder. Ett sådant scenario, och beredskapen inför ett eventuellt sådant, beskrivs inte i dokumentet. Det enda vi får veta är att ett aktivt arbete för en ekonomi i balans pågår.

Av resultaten till nationella proven i svenska i årskurs 3 kan vi skönja en sjunkande trend. Sedan 2017 har andelen elever som klarat minst nivå godkänt i nationella prov minskat från 92 procent till 89 procent. Vad gäller matematiken är den sjunkande trenden än mer tydlig, från, 94 procent till 89 procent. Risken är att denna trend fortplantar sig vidare uppåt i skolsystemet. Insatser för att komma tillrätta med de sjunkande resultaten i lågstadiet behöver därför skyndsamt sättas in.

Det uppges att skolorna har svårt att hinna med sina digitala handlingsplaner. Med tanke på resultaten i lågstadiet borde mer fokus istället läggas på grundläggande färdigheter i matematik och svenska i första hand.

Resultaten av kartläggningsmaterialen i förskoleklass, Hitta språket och Hitta matematiken, i grundskoleområde Järva visar på ett stort behov av kompensatorisk undervisning gällande sexåringarnas språkliga utveckling då ett stort antal elever har svårigheter med att berätta, beskriva och delta i samtal på svenska språket. Sammantaget är detta bekymmersamt och är ytterligare ett belägg för att det behöver finnas ett tydligare fokus på tidigare insatser.

Vi konstaterar också att väldigt få elever deltar i lovskola i lågstadiet och sen blir det fler och fler ju äldre eleverna blir. På högstadiet är det många som deltar, men vi menar även här att det vore bättre med tidigare insatser. Av T2:an framgår att mycket arbete görs för att få upp resultaten i årskurs 6 men Liberalerna ser att det behöver vara ett fokus också på de lägre årskurserna i skolan.

Placerade och omhändertagna barn och unga i samhällets vård tillhör våra mest utsatta invånare och är utifrån stadens lagstadgade ansvar särskilt skyddsvärda. När samhället tar över ansvaret för barn och unga måste det alltid sträva efter att vara den bästa föräldern och ge dem de verktyg som behövs för att lyckas i livet. I tertialrapporten får vi inte information om hur det går för de placerade och omhändertagna barnen. Det finns inga resultat beskrivna, men däremot beskrivningar om arbetet som görs. Samverkan generellt verkar ske på högre nivåer i förvaltningarna, men det som behövs är samverkan i konkreta elevärenden och uppföljning av elevernas resultat och progression. Vi menar att staden behöver utveckla systematisk uppföljning av placerade barns skolresultat, hälsa och tandstatus, i linje med konsensus i forskningen om samhällsvård.

Förvaltningen skriver att ny lagstiftning kommit som anger att gymnasieutbildningen ska dimensioneras i högre grad utifrån vad arbetsmarknaden behöver. Här behöver därför studie- och yrkesvägledarna arbeta mer med att marknadsföra yrkesprogrammen där det finns stor arbetskraftsbrist men få sökanden. Yrkesprogrammen är de som söks minst i länet och har flest lediga platser, särskilt bygg- och anläggningsprogrammet.

Elever uppger generellt att studieron är låg i Stockholms skolor. Eftersom studiero är en viktig förutsättning för lärande, vill vi uppdra åt förvaltningen att genomföra en fördjupad analys kring resultaten. I årskurs 8 är det så få som hälften som tycker att det är lugn och ro på lektionerna.

Det är allvarligt att endast 6 av 10 elever anser att vuxna i skolan reagerar på kränkningar. Att pojkarna känner sig mer trygga, flickorna mindre trygga, medan flickorna tar större ansvar för studieron talar för vikten av att arbeta mer med pojkars värderingar och beteende. Förvaltningen för själva fram att de vill bedriva mer av det våldspreventiva arbetet, men att de för detta behöver mer resurser. Det är därför viktigt att arbetet prioriteras i budget för 2024, inte minst utifrån våldsutvecklingen i Sverige.

Förvaltningen uppger att det finns 1023 oplacerade elever och man förutsätter att alla befinner sig utomlands. Vi undrar vad som föranleder förvaltningen att tro att de är utomlands. Vi undrar också vad mer som görs för att eftersöka eleverna och när ungdomarna kommer att skrivas ut.

Förvaltningen anför att det är svårt att få fram praoplatser eftersom allt fler arbetsgivare inte tar emot praoelever under 18 år. Samtidigt kan prao i många fall fungera särskilt bra för elever som kanske är omotiverade till studier men samtidigt kan utföra ett bra praktiskt arbete. Överhuvudtaget är prao ofta ett bra sätt för elever med olika svårigheter att få prova på olika arbetsplatser och sedan finna meningsfullhet med skolan. Vi vill därför se att det görs ytterligare ansträngningar för att arbetsgivarna ska öppna upp för praoplatser till grundskoleelever.

Claes Nyberg (C) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande:

1. Att utbildningsnämnden delvis godkänner förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anför följande

Det är glädjande att se att resultatutvecklingen som resultat av de förändringar och satsningar som den grönbå majoriteten genomförde under föregående mandatperiod fortsätter. Särskilt glädjande är det när det gäller Järva, men vi vill nu se att detta goda arbete tydligare även kommer andra stadsdelar till del där utmaningarna är stora. Vi saknar i det en tydlighet i hur progressionen ska kunna fortsätta och vilka nya faktiska åtgärder som är under genomförande i den riktningen.

Framför allt är det oroande att i redovisningen se de stora uttag som nu görs ur de resultatfonder som lagrats upp för kommande behov av investeringar, särskilda lokala satsningar eller mer tillfälliga behov. Ett så stort uttag rakt över linjen i stora delar av skobeståndet är en tydlig varningssignal att ytterligare analys, prognostisering och åtgärder är nödvändiga för att kunna säga att Utbildningsnämnden vid årets slut, och särskilt nästa budgetår, kommer klara att ha en budget i balans. Här saknas redan nu en plan för hur detta ska säkerställas i stadens prioriteringar. Vänstermajoriteten gör inte prioriteringar i den grad som krävs, oavsett den berättigade kritik som kan riktas mot regeringens oförmåga att ge det breda stöd till regioner och kommuner som kostnadskrisen ger upphov till.

Det är positivt att antalet som nyttjar fritidsklubbarnas verksamhet ökar där exemplifieringen på Järva visar på en bra trend. Men den absoluta siffran behöver kompletteras med en betraktelse av hur många elever det totalt rör sig om för att vara relevant och gå att följa upp i form av andel över tid. Detta behöver särredovisas vid kommande uppföljningar.

Vi noterar också att betygsresultatens jämförelse med riket är svårsläst då inget underlag finns som redovisar hur stadens resultat påverkas av elevmixen i våra skolor jämfört med riket. Därmed ger den direkta jämförelsen inte ett tillförlitligt eller kvalitativt svar och kan inte heller följas över tid på ett tillfredsställande sätt.

Det är i redovisningen också tydligt att klimatpåverkan av upphandlade livsmedel och måltider är långt ifrån att uppnå målet. Progressionen går mycket långsamt vilket oroar. Mer kraftfulla åtgärder måste därför införas bortom det som kort beskrivs för att progressionstakten ska öka på ett tillfredsställande sätt.

Ersätтарыttrande

Frida Bondesson (KD) anmäler ett ersätтарыttrande enligt följande:

En av de viktigaste förutsättningarna för en lyckosam skolgång är att man som elev känner sig trygg och trivs i skolan. Det är därför oroande att se att för 20% av eleverna i åk 5 är så inte fallet. 25% av flickorna i åk 5 uppger även att de inte trivs i skolan. Liknande siffror gäller även för högstadiets elever.

Till detta ser vi en negativ trend med ökande frånvaro genom skolans alla årskurser. Den psykiska hälsan för våra elever blir allt sämre och insatser behövs skyndsamt för att stävja detta.

Det är av yttersta vikt att elevhälsan får de förutsättningar som krävs för att arbeta förebyggande samt att man kan sätta in de resurser som behövs.

Tidiga insatser i skolans första skolår är avgörande för att elever ska klara skolan längre fram. Det är därför oroande att andelen godkända elever på nationella proven i åk 3 har sjunkit. Vi ser fram emot analysen för vad detta beror på samt förväntar mig tydliga åtgärder för att komma tillrätta med detta.

Det är positivt att arbetet med att utveckla RSU och CSU grupper fortsätter. Dock möter inte antalet platser upp mot det

behov som finns. Kristdemokraterna ser positivt på att utöka antalet platser i dessa grupper med hjälp av andra aktörer.

Förvaltningens förväntade ekonomiska resultat är en budget i balans vid årets slut. Detta efter fondförändringar för att täcka det faktiska underskottet. I tuffa ekonomiska tider, såsom nu, anser Kristdemokraterna att det är särskilt viktigt att prioritera det faktiska kärnuppdraget, att se till att våra elever får med sig den kunskap som krävs för att klara livet efter skolan.

Handlingar i ärendet

- UTBF 2023/4591-1 (Godkänd - R 1) Tjänsteutlåtande - Tertialrapport 2 för utbildningsnämnden
- UTBF 2023/4591-1.1 Bilaga 1 UtbN T2 2023
- UTBF 2023/4591-1.3 Bilaga 3 Anslagsenheter inom utbildningsnämnden T2 2023
- UTBF 2023/4591-1.4 Bilaga 4 Ansökan om budgetjustering för trygghetskapande åtgärder
- UTBF 2023/4591-1.5 Bilaga 5 Nya pengbelopp 2023
- UTBF 2023/4591-2 Bilaga 2 Schablonggrundande samt interkommunala elever T2 2023
- UTBF 2023/4591-1.8 Bilaga 8 Bokslutsinformation
- UTBF 2023/4591-3 Bilaga 7 Regler för resultatenheter 2023
- UTBF 2023/4591-4 Bilaga 6 Uppföljning av trygghetsmedel

§ 6**Utökning av anpassad grundskola på Gärdesskolan**

UTBF 2023/1149

Beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens förslag att genomföra verksamhetsanpassning och kapacitetsökning av 16 elevplatser i anpassad grundskola på Gärdesskolan till en uppskattad hyresgenererad projektkostnad om cirka 19,8 mnkr, med en tillkommande hyra det första året om cirka 1,5 mnkr.
2. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens förslag att anpassa lokaler på Gärdesskolan för internevakuering till en kostnad av 350 tkr.
3. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

I Stockholms stad finns ett växande behov av platser inom anpassad grundskola (tidigare benämnd grundsärskola). Förvaltningen föreslår därför en utökning av den anpassade grundskolan på Gärdesskolan på Östermalm. Genom verksamhetsanpassningar tillskapas 16 nya elevplatser i årskurs F–9. Projektet omfattar både nya lokaler och förändringar i befintliga lokaler för anpassad grundskola.

Planerade åtgärder avser i huvudsak ny angöring, verksamhetsanpassningar av undervisningslokaler, tillskapande av avslappningsrum, uppgradering av befintligt undervisningskök samt inhägnande av de två mindre skolgårdarna som nyttjas av den anpassade grundskolan. Åtgärderna beräknas vara klara under maj månad år 2025.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förslaget till genomförandebeslut för verksamhetsanpassningar och kapacitetsökning av anpassad grundskola på Gärdesskolan.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ekonomi och styrning och grundskoleavdelningen i samverkan med SISAB, representanter för Gärdesskolans skolledning, samt ett samordnande huvudskyddsombud.

Ärendet har behandlats i samverkan med den fackliga samverkansgruppen den 19 september 2023. Ärendet har även behandlats av utbildningsnämndens råd för funktionshinderfrågor vid sammanträdet den 20 september 2023.

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens förslag att genomföra verksamhetsanpassning och kapacitetsökning av 16 elevplatser i anpassad grundskola på Gärdesskolan till en uppskattad hyresgenererad projektkostnad om cirka 19,8 mnkr, med en tillkommande hyra det första året om cirka 1,5 mnkr.
2. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens förslag att anpassa lokaler på Gärdesskolan för internevakivering till en kostnad av 350 tkr.
3. Beslutet justeras omedelbart.

Yrkande

Ordföranden Emilia Bjuggren (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden Emilia Bjuggren (S) konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens förslag. Ordföranden finner att utbildningsnämnden beslutar i enlighet med förvaltningens förslag.

Handlingar i ärendet

- UTBF 2023/1149-6 (Godkänd - R 1) Tjänsteutlåtande - Utökning av anpassad grundskola på Gärdesskolan
- UTBF 2023/1149-7 UTBF 2023/1149 Bilaga 1 Genomförandeoffert
- UTBF 2023/1149-3 Hyresberäkning
- UTBF 2023/1149-4 Kostnadssammanställning
- UTBF 2023/1149-5 Offertunderlag

§ 9**Stockholms stads reviderade strategi för att förhindra att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet**

Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2023/758

UTBF 2023/3764

Beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Utbildningsnämnden har fått ”Stockholms stads reviderade strategi för att förhindra att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet, dnr KS 2023/758” på remiss från kommunstyrelsen. Den reviderade strategin lägger fortsatt fokus på de fyra områdena: samverkan mellan socialtjänst, polis, skola, BUP och andra aktörer, samverkan med civilsamhälle och näringsliv, våldspreventiva metoder ur ett jämställdhetsperspektiv samt förskola, skola och fritid som skyddsfaktorer.

Förvaltningen anser att det är viktigt att fortsätta och utveckla ett brett, samordnat och stadsövergripande arbete för att öka kunskaperna om våld, för att motverka normalisering av våld och för att förebygga våld. Strategin lyfter på ett föredömligt sätt fram vikten av främjande och förebyggande arbete och samverkan. Sammantaget ställer sig förvaltningen positiv till förslagen i strategin.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen i samverkan med gymnasieavdelningen.

Ärendet har behandlats i samverkan med den fackliga samverkansgruppen den 19 september 2023. Ärendet har även behandlats av utbildningsnämndens råd för funktionshinderfrågor vid sammanträdet den 20 september 2023.

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Yrkande om återremiss

Jan Jönsson (L) och Claes Nyberg (C) yrkar på att återremittera ärendet avseende vissa delar i strategin.

Beslutsgång i delen om återremiss

Ordföranden Emilia Bjuggren (S) ställer yrkandet om återremiss mot att ärendet ska avgöras idag och finner att nämnden beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Yrkanden

Ordföranden Emilia Bjuggren (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Jan Jönsson (L) och Claes Nyberg (C) yrkar bifall till eget framlagt förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden Emilia Bjuggren (S) konstaterar att det finns två förslag till beslut: förvaltningens förslag och ett förslag från Jan Jönsson (L) och Claes Nyberg (C). Förslagen ställs mot varandra och ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Reservationer

Jan Jönsson (L) och Claes Nyberg (C) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande:

1. Att förvaltningens förslag till beslut godkänns delvis.
2. Att återremittera strategin i berörda delar enligt nedanstående.
3. Därutöver anförs följande.

Sammanfattning

- Den reviderade strategin riskerar att innebära ett förvaltande av förra mandatperiodens landvinningar, samtidigt som det finns behov av att ta flera nya steg.
- Vi menar att den reviderade strategin hade tjänat på att få mer konkreta aktiviteter för berörda nämnder att jobba med. Så görs i stadsövergripande program på andra områden, men har inte varit regel på sociala området av oklar anledning.
- Ett helt nytt kapitel bör läggas till om Samhällsvården för omhändertagna barn och unga och särskilt

eftervården av dem, inte minst vad gäller planeringen för deras fortsatta skolgång och behandlingsinsatser efter avslutad placering. Nu stannar strategin i huvudsak vid allmänpreventiva åtgärder som inte biter på den mer extrema ungdomsbrottsligheten.

- Vi anser att man bör gå vidare med att testa TFCO (Treatment Foster Care Oregon) som är förstärkta behandlingsfamiljer istället för institutionsplaceringar som är både billigare och har mycket bättre utfall, numera regelmässigt använt i bl. a. Norge.
- Stockholm borde liksom Södertälje och Linköping starta pilotverksamhet med metoden ”Rätt kurva” som är en tysk modell som innebär kraftigt stöd kring 8-12-åringar på väg in i kriminalitet.
- Vi är kritiska till att allvarssamtalen inom 48 timmar helt plockats bort.
- Vi är kritiska till att sekretesshandboken inte nämns och att inte heller den lagstiftning som kommit till för att förbättra möjligheterna för socialtjänst och polis att prata utan sekretesshinder kring barn i riskzon för kriminalitet lyfts fram.
- Vi är kritiska till att samarbetet med Länsstyrelsen kring stöd till unga brottsutsatta och vittnen som påbörjades under förra mandatperioden tillsammans med Landshövdingen inte tagits med, trots att det är nödvändigt för att komma tillrätta med samarbetssvårigheterna som uppstått mellan Stödcentrum för unga brottsutsatta och vittnen och polisen.
- Vi anser att strategin bör innehålla tydligare formuleringar om att ta fram rutiner för att förskolorna ska orosanmäla i högre utsträckning. Därutöver bör det finnas rutiner som säger att när en tonåring orosommäls för normbrytande eller kriminellt beteende, så ska socialtjänsten även titta på vilket stöd yngre syskon kan behöva för att inte hamna i samma situation. Detta för att bryta mönster där unga i samma syskonskara löper hög risk att gå samma dåliga väg om inget görs i tid.
- Vi anser att ambitionsnivån för omhändertagna barns och ungas skolgång är för lågt satt då socialtjänsten endast följer upp betyg och skolresultat i svenska, engelska och matematik. Det var länge sedan dessa tre ämnen räckte för att bli behöriga till gymnasiet och även för att sedan klara gymnasieexamen. Vi har ett särskilt ansvar i egenskap av ställföreträdande föräldrar för de omhändertagna barnen, så det är orimligt att vi då faktiskt ställer lägre krav på deras

skolgång än vad vi gör på andra barn som bor hemma hos sina föräldrar.

- Vi är kritiska till att framgångsrika Vällingbyteamet lades ner i höstas. Det är ett arbetssätt som utvecklades förra mandatperioden och som ökade föräldrars acceptans av stödinsats från 50 % som tackar ja till insats i ordinarie socialtjänst till 95 % i Vällingbyteamet. Detta tack vare att föräldrarna slapp byta handläggare för varje steg i utrednings- och behandlingsprocessen utan samma socialsekreterare kunde göra både förhandsbedömning, utredning och stå för behandlingsinsatser. Det finns ingen annan modell som vi känner till som har kommit upp i så högra acceptanssiffror.
- En lärdom från förra strategiperioden är att det är svårt när Socialförvaltningen ensamt tar fram ett dokument där andra förvaltningar, i synnerhet Utbildningsförvaltningen, är helt avgörande. Vi hade gärna sett att strategin tagits fram som ett gemensamt tjänsteutlåtande för Socialnämnden, Utbildningsnämnden och nya Förskolenämnden.

Vi välkomnar att den reviderade strategin i huvudsak ligger kvar som den arbetades fram under Liberalernas ledning föregående mandatperiod, den första stadsövergripande strategin för att förhindra att barn och unga dras in i kriminalitet som Stockholm tagit fram. Nästan allt, inklusive grundstrukturen, är enligt vad den grönbå majoriteten tog fram.

Men syftet med en strategi över en mandatperiod måste vara att arbetet ska ta nya kliv, inte primärt att enbart förvalta tidigare arbete. Visserligen är det förebyggande arbetet långsiktigt, men utvecklingsarbetet kan inte stanna upp allt eftersom nya erfarenheter och forskning tillkommer. Här hade vi förväntat oss större ambitioner från den nya rödgröna majoriteten som hävdade att den grönbå majoriteten inte prioriterade det socialt förebyggande arbetet.

Det är bra att det skolfokus inom socialtjänsten som var prioriterat under föregående mandatperiod fortsatt är vägledande för strategin. Men en viktig lärdom från implementeringen 2020-2022 är att både Utbildningsförvaltningen och Socialförvaltningen behöver känna ägarskap. Eftersom förskola och skola är så viktiga delar i det förebyggande arbetet borde därför ett nytt steg ha tagits för den nya strategin genom att göra den till ett gemensamt tjänsteutlåtande från Socialnämnden, Utbildningsnämnden och nya Förskolenämnden. Detta för att

ytterligare lyfta fram skolans betydelse i det förebyggande arbetet och förstärka ägandeskapet i alla tre berörda förvaltningar.

En annan lärdom från arbetet med stadsövergripande strategier och program som kommunfullmäktige antar är att de behöver innehålla konkreta mål med aktiviteter. Så är ofta regel för stadens program på stadsbyggnadsområdet och IT, men inte alltid för de sociala programmen. Omsättandet av strategin i konkret handling skulle ha gagnats av att i den uppdaterade versionen formulera ett antal konkreta mål och aktiviteter för berörda nämnder.

Stockholm har ett stort och viktigt arbete att göra för att minska risken att barn och unga dras in i kriminalitet. Men det är viktigt att hålla isär två olika parallella lägesbilder. Den stora bilden är att många ungdomar känner sig tryggare och många problematiska ungdomsvanor går i rätt riktning med mindre våld och generell brottslighet. Samtidigt har den lilla andelen grovt kriminella unga utvecklat ett mer extremt våld och situationen beskrivs av kriminologer som ”färre men värre”.

Den extremt höga våldsnivån i unga åldrar belastar samhället hårt och den gängkriminella miljön är mycket lockande och starkt insocialiserande för den målgrupp som redan är i riskzon. Det finns därför anledning till en större differentiering av stadens insatser för att förhindra att unga dras in i kriminella miljöer. Det behövs riktade och ofta kraftfulla insatser till den lilla grupp som utövar det grova våld vi sett framförallt i närtid, i tillägg till de bredare, generella insatser som riktas till alla barn och unga.

Från regeringens sida föreslås nu långtgående repressiva åtgärder brett mot unga indragna i kriminalitet. Det kan på kort sikt vara nödvändigt och oundvikligt att ge låst behandling till mycket våldsamma unga. Men ett barn som skjuter med automatvapen är inte i första hand ett kriminalpolitiskt, utan ett socialpolitiskt samhällsproblem. I takt med att grovt kriminella individer låses in, står nya redo att stiga upp i gängen om inte tillförseln av unga stryps. Att ensidigt fokusera på repressiva åtgärder och förvaring av våldsamma ungdomar är därför inte en hållbar lösning på sikt.

Vi får inte heller glömma att ett barn med extremt våldsamt beteende trots allt fortsatt är just ett barn. Det är den kommunala verksamheten som sitter på redskapen när det handlar om socialpolitiska åtgärder. Det är därför helt rätt att strategin fortsätter att betona tidiga åtgärder, redan vid

småbarnsåldern, för att förhindra en brottslig bana senare i tonåren. Här är de förstärkta hembesöksprogrammen en central beståndsdel, men dessa behöver kompletteras med mer riktat stöd till familjer i riskmiljöer. Det finns ofta en god kännedom inom socialtjänsten om i vilka familjer barn löper förhöjd risk att dras in i grov brottslighet. Metoder för individuellt anpassat och förstärkt stöd till dessa riskfamiljer bör därför utvecklas. Om insatserna inte når föräldrarna och barnets situation fortsätter att utvecklas åt fel håll, behöver Socialtjänsten ingripa i tid, inte vänta till dess att ungdomen måste omhändertas på grund av eget beteende.

Den rådande våldsvågen i Stockholm där majoriteten av de misstänkta gärningspersonerna är minderåriga, som i många fall dessutom redan varit placerade på HVB-hem och SiS-institutioner, visar med all tydlighet på behovet av en utvecklad strategi för att förbättra samhällsvårdens behandlingsresultat. Det är välkänt att staten behöver reformera SiS, där både platsbrist och bristande kvalitet i behandlingen på institution bidragit till en situation med unga gärningsmän som avviker och sedan begår mycket allvarliga våldsdåd. Men stadens socialtjänst har ansvar för uppföljning av hur behandlingsarbetet går och särskilt ansvar för stödet som ges efter avslutad placering. Också här finns idag brister som resulterar i mer grov brottslighet. Därför borde den uppdaterade strategin kompletteras med ett särskilt avsnitt om omhändertagna barn och unga i samhällsvård.

Barn i samhällsvården är en riskgrupp, både innan vården, under vården och efter att vården avslutats. Insatser för att stabilisera deras skolgång är grundläggande för att förebygga kriminalitet. Det nya avsnittet ska ha ett särskilt fokus på uppföljning av hälsa och skolgång, och socialtjänstens långsiktiga arbete med stöd efter placeringstidens slut. Att minska risken för att unga begår de grövsta våldsbrotten efter att en placering avslutats skulle ha avgörande betydelse för att minska den grova kriminaliteten. Mycket av de stora resurser som nu läggs på samhällsvård är bortkastade eftersom de unga sedan så snabbt återfaller i brott.

Metoden TFCO (Treatment Foster Care Oregon), som rekommenderas av Socialstyrelsen och används framgångsrikt ibland annat Norge, med förstärkta familjehem som alternativ till institutionsplacering borde tydligare pekas ut som prioriterad att utveckla i den reviderade strategin. Nu omnämns den endast kort. Metoden är både billigare och har visat sig mer effektiv än placering på institution.

Vidare anser Liberalerna att metoden ”Rätt kurva” borde lagts fram som exempel på en konkret metod att testa under mandatperioden om man menar allvar med att förhindra att barn och unga dras in i kriminalitet. Metoden är baserad på en tysk modell för att förhindra att barn i åldern 8-12 år dras in i kriminalitet. Den grundar sig i att barn som har ett riskbeteende för allt grövre brott erbjuds omfattande, individanpassat stöd under en period för att förhindra fortsatt brottslighet. Metoden har visat sig framgångsrik utomlands och en pilotverksamhet pågår nu i Södertälje, Linköping och Göteborg. Som landets största kommun borde även Stockholm genomföra en pilotverksamhet med metoden.

Strategin innehåller bra och viktiga områden att fortsätta arbeta med. Ovan har vi beskrivit de övergripande förändringar Liberalerna velat se. Därutöver har vi identifierat ett flertal punkter som bör tas in och dessa redovisas nedan under respektive rubrik i strategin:

Strukturerad samverkan

Här lyfts behovet av en snabb reaktion och insats när ett barn begår sitt första brott. De allvarssamtal inom 48 timmar som infördes under föregående mandatperiod, men nu avskaffats, syftade till just detta. Under förra mandatperioden såg vi en intressant metodutveckling av samtalen i flera stadsdelar där både fältassistenter och föräldrarådgivare involverades i samtalen, samt upprättande av direktnummer för polisen till socialtjänstens mottagningsenhet för snabba möten vid exempelvis snatterier och mindre våldsbrott etc. Att allvarssamtalen tas bort trots att majoriteten säger sig vilja ha en snabb reaktion och tidigt upptäckt av problematik är beklagligt. Det är precis det som allvarssamtalen gett god möjlighet till.

Under den nya strategiperioden bör nya steg tas mot tätare integrering av socialtjänsten i förskola, skola och hos polisen. Arbetet med den sekretesshandbok som togs fram förra mandatperioden behöver lyftas fram i strategin och berörda aktörer behöver ha inställningen att man så långt det går ska dela information. Det finns redan idag lagstiftning som möjliggör informationsutbyte mellan myndigheter när det gäller barn och unga i kriminalitet. Sekretesshandboken syftar till att bidra med kunskap om den, men i den reviderade strategin omnämns dessvärre inte sekretesshandboken eller den lagstiftning som finns över huvud taget.

Barns utsatthet för våld

Vi delar bilden av att det är ett växande problem med barn och unga som drar sig för att anmäla eller vittna på grund av

rädsla och otrygghet. För att motverka detta hade Stödcentrum och exempelvis verksamheten Våga Anmäla, Våga Vittna behövt mål och aktiviteter i den reviderade strategin. För att tydliggöra Stödcentrums ansvar även för unga vittnen bytte verksamheten namn till just Stödcentrum för unga brottsutsatta och vittnen föregående mandatperiod. Då det framkommit i rapporter från Socialförvaltningen att Stödcentrum nu får in märkbart färre hänvisningar från polisen behöver staden hitta en lösning för att unga brottsoffer och vittnen ska ges snabb möjlighet att få stöd. Samarbetet som inleddes med Länsstyrelsen under förra mandatperioden för att förbättra stödet till unga brottsutsatt under hela rättskedjan saknas tyvärr i strategin.

Förskola, skola och fritid som skyddsfaktorer

På det här området är det framförallt förskolans roll i det förebyggande arbetet som skulle behövt utvecklas och lyftas fram mer i den reviderade strategin. Förskolan upptäcker ofta tidigt barn i riskfamiljer och med riskbeteende, men likväl görs relativt få orosanmälningar till socialtjänsten från förskolan. Det är därför viktigt att det jobbas fram rutiner och arbetssätt för att uppmärksamma barn med riskbeteende i förskolan och möjliggöra för socialtjänsten att komma i kontakt med dessa familjer. Detta eftersom dessa barn i många fall enligt forskning löper hög risk att fortsätta med ett problemskapande beteende i skolan om inga åtgärder sätts in. Sociala förmågor behöver tränas i förskolan, för att barnen ska vara socialt redo inför skolstarten. Risken finns annars för ständiga skolmisslyckanden, fortsatta sociala problem och i förlängningen kriminalitet.

Stadens egen genomlysning Rätt stöd i rätt tid visade tydligt att majoriteten av insatserna sätts in i ett för sent skede, trots att det ofta funnits en oro för barnet långt tidigare. Stödinsatser till föräldrar behöver beviljas i högre grad till föräldrar med barn i förskolan eftersom det är där störst nytta kan göras.

I de fall som ett äldre syskon aktualiseras hos socialtjänsten pga oro för kriminalitet eller annat normbrytande beteende, behöver socialtjänsten i högre utsträckning också utreda situationen för yngre syskon. Dessa småsyskon löper markant högre risk att själva dras in i kriminalitet och social problematik senare i livet. Därför behöver stöd och förebyggande insatser riktas även mot yngre barn i syskonskaran.

Insatser som stabiliserar skolgång och Skolprestationer – SAMS och Skolfam

Enligt artikel 28 i barnkonventionen ska barn ha rätt till utbildning. Det här gäller alla barn och placerade barn har samma rätt till utbildning och skolgång som alla andra. Rätten till utbildning omfattar dessutom mer än att enbart rent praktiskt erbjuda ett visst antal undervisningstimmar. Målet måste vara att omhändertagna barn faktiskt når upp till kunskapsmålen, når gymnasiebehörighet och även går ut gymnasiet med fullständiga betyg. SAMS och Skolfam är bra modeller som ska fortsätta användas och utvidgas.

Men det behöver framförallt säkerställas att socialtjänsten följer upp placerade barns skolresultat. Stadens ambitionsnivå idag att enbart kontrollera om barnen uppnått godkänt betyg i svenska, engelska och matematik är inte samma sak som att ge placerade barn förutsättningar för att nå upp till kunskapsmålen och bli behöriga till gymnasiet. För att staden ska kunna ta sitt ansvar behöver socialtjänsten kunna följa placerade barns skolresultat, inte enbart av socialsekreterare på individnivå, utan även på aggregerad nivå för gruppen som helhet. Utan denna information vet vi helt enkelt inte hur barn som är placerade presterar i skolan. Inte heller vet vi om insatser för att förbättra dessa barns skolresultat ger effekt.

Civilsamhälle och näringsliv

Under denna rubrik i strategin borde en särskild underrubrik om hur förtroendet för socialtjänsten ska stärkas och desinformation motarbetas läggas till, med konkreta utvecklings- eller åtgärdsförslag. Här har civilsamhället och näringslivet en viktig roll att spela för att förhindra spridning av desinformation. Tillit och förtroende till socialtjänsten är direkt avgörande för att myndigheten ska kunna genomföra sitt uppdrag. Detta gäller inte minst för att kunna nå barn och unga i riskzon för att dras in i kriminalitet. Det är en målgrupp som överlag har mycket låg tilltro till myndigheter i allmänhet och socialtjänsten i synnerhet. Med anledning av den förödande genomslagskraft de senaste årens desinformationskampanjer haft i många stadsdelar borde åtgärder mot detta ha getts särskilt utrymme i den uppdaterade strategin.

En kunskapsbaserad praktik

Vi anser att nya arbetssätt som visat sig vara mer effektiva och i större utsträckning nå ut till socialtjänstens målgrupper snarare borde spridas än läggas ned. Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning bedrev föregående mandatperiod ett utvecklingsarbete inom socialtjänsten för ett utökat tidigt socialt stöd till barn och unga - det så kallade Vällingbyteamet. Syftet var att barn och unga i riskzon för att utveckla ett missbruk eller dras in i kriminalitet skulle få hjälp i

ett tidigt skede för att bryta en negativ utveckling. Socialsekreterare i teamet hade bland annat en bredare och mer flexibel roll där en och samma medarbetare hade flera funktioner för att familjen inte skulle behöva hänvisas mellan flera olika medarbetare och enheter.

Stadsdelen beviljades medel från den sociala investeringsfonden för att bedriva detta som ett pilotprojekt för att bättre nå ut till vissa målgrupper och öka andelen som tackade ja till insats. Projektet visade sig vara nästan dubbelt så effektivt som ordinarie arbete. Familjernas vilja att tacka ja till insatserna från Vällingbyteamet låg på 95 procent, att jämföra med drygt 50 procent i socialtjänstens ordinarie verksamhet. Det är en form av praktisk samhandling vi bör se mer av, inte mindre.

Det har dock varit svårt att finansiera denna arbetsmetod och den har nu lagts ner av budgetskäl, enligt den rödgröna majoriteten. Men under mandatperioden förväntas en ny socialtjänstlag komma på plats som möjliggör för socialtjänsten att bevilja mer insatser utan föregående utredning och då skulle Vällingbyteamets arbetsätt kunna möjliggöras som regel. Det behöver inte nödvändigtvis vara exakt den arbetsmodell som Hässelby-Vällingby utvecklade, men det integrerade och lyckade arbetssättet kan stå som föredöme. Arbetssätt och metoder som innebär att 9 av 10 tackar ja till insats bör vara ordinarie arbetssätt istället för ett tillfälligt projekt.

Sammantaget saknar vi flera delar i den reviderade strategin som behövs för att lyckas ännu bättre med det förebyggande arbetet. Vi önskar ett mer framåtriktat utvecklingsarbete i en tid av stora sociala problem för stadens socialtjänst att hantera. Det behövs även mål med konkreta aktiviteter att sträva efter, likt det som återfinns i andra av stadens styrdokument. Socialtjänstens insatser ska alltid kopplas till någon form av uppföljning, så att man tar reda på hur det gått för klienten och man får veta vad som fungerat och inte för olika problem. Tanken med ett styrande program är att det behöver bli tydligt vad som ska göras och uppnås för möjliggöra uppföljning och utvärdering. I en strategi som denna hinner kanske inte allt genomföras fullt ut, men den behöver visa riktningen. Risken är annars att detta blir en mandatperiod av förvaltning, istället för vidareutveckling och konkret handling.

Särskilt uttalande

Vice ordföranden Andréa Hedin med flera (M) anmäler ett särskilt uttalande enligt följande:

Moderaterna gick till val 2022 på att bekämpa gängkriminaliteten med alla till buds stående medel.

Vad vi nu ser, är att varje dag ansluter tre nya till den organiserade brottsligheten och det främst är barn och unga. Det är denna verklighet politiken behöver förhålla oss till när vi diskuterar alla tänkbara former av åtgärder mot gängkriminaliteten. Särskilt allvarligt är det när minderåriga barn används till att utföra våldsdåden.

I dag har vi i samhället en ny typ av kriminalitet, som skapar stora påfrestningar på alla offentliga system, institutioner och medborgare. Det handlar om ett hänsynslöst våld i form av skjutningar och sprängningar.

Kampen mot den organiserade brottsligheten kräver båda insatser här och nu samt ett långsiktigt, ihållande förebyggande arbete. Den moderatledda regeringen går fram med nödvändiga straffskärpningar och ytterligare resurser till rättsväsendet. Moderaterna i Stockholms stad har också föreslagit en rad olika åtgärder som utökade hembesöksprogram, pilotprojekt med erfarna socialsekreterare som arbetar i hemmiljö och mycket annat.

För att bryta nyrekrytering till gängen behövs det finnas ett alternativ till ett kriminellt liv. Den unge som har framtidshopp har motståndskraft mot den grooming som gängen ägnar sig åt. Förebyggande insatser förutsätter att barn och unga i riskzon kan tidigt upptäckas och att samhällsaktörer effektivt kan samverka. Ett betonat föräldraansvar, meningsfulla fritidsaktiviteter och en skola som fokuserar på kunskap utgör viktiga skyddsfaktorer och behöver prioriteras.

Strategierna för stadens förebyggande arbete måste bygga på höjda ambitionsnivåer när läget i Stockholm är så allvarligt. Det förebyggande arbetet pågår över lång tid men stadens fokus måste vara att flytta fram positionerna och implementera evidensbaserade metoder som kan göra skillnad i kampen mot den organiserade brottsligheten. Med tanke på vänsterstyrets höga tonläge i debatten om det förebyggande arbetet hade vi förväntat oss högre ambitioner.

Det är bra att det skolfokus inom socialtjänsten som var prioriterat under föregående mandatperiod fortsatt är vägledande för strategin. Men en viktig lärdom från implementeringen 2020-2022 är att både Utbildningsförvaltningen och Socialförvaltningen behöver

känna ägarskap. Eftersom förskola och skola är så viktiga delar i det förebyggande arbetet borde därför ett nytt steg ha tagits för den nya strategin genom att göra den till ett gemensamt tjänsteutlåtande från Socialnämnden, Utbildningsnämnden och nya Förskolenämnden. Detta för att ytterligare lyfta fram skolans betydelse i det förebyggande arbetet och förstärka ägandeskapet i alla tre berörda förvaltningar.

En annan lärdom från arbetet med stadsövergripande strategier och program som kommunfullmäktige antar är att de behöver innehålla konkreta mål med aktiviteter. Så är ofta regel för stadens program på stadsbyggnadsområdet och IT, men inte alltid för de sociala programmen. Omsättandet av strategin i konkret handling skulle ha gagnats av att i den uppdaterade versionen formulera ett antal konkreta mål och aktiviteter för berörda nämnder.

Den rådande våldsvågen i Stockholm där majoriteten av de misstänkta gärningspersonerna är minderåriga, som i många fall dessutom redan varit placerade på HVB-hem och SiS-institutioner, visar med all tydlighet på behovet av en utvecklad strategi för att förbättra samhällsvårdens behandlingsresultat. Det är välkänt att staten behöver reformera SiS, där både platsbrist och bristande kvalitet i behandlingen på institution bidragit till en situation med unga gärningsmän som avviker och sedan begår mycket allvarliga våldsdåd. Men stadens socialtjänst har ansvar för uppföljning av hur behandlingsarbetet går och särskilt ansvar för stödet som ges efter avslutad placering. Också här finns idag brister som resulterar i mer grov brottslighet. Därför borde den uppdaterade strategin kompletteras med ett särskilt avsnitt om omhändertagna barn och unga i samhällsvård.

Metoden TFCO (Treatment Foster Care Oregon), som rekommenderas av Socialstyrelsen och används framgångsrikt ibland annat Norge, med förstärkta familjehem som alternativ till institutionsplacering borde tydligare pekas ut som prioriterad att utveckla i den reviderade strategin. Nu omnämns den endast kort. Metoden är både billigare och har visat sig mer effektiv än placering på institution.

Vi anser att nya arbetssätt som visat sig vara mer effektiva och i större utsträckning nå ut till socialtjänstens målgrupper snarare borde spridas än läggas ned. Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning bedrev föregående mandatperiod ett utvecklingsarbete inom socialtjänsten för ett utökat tidigt socialt stöd till barn och unga - det så kallade Vällingbyteamet. Syftet var att barn och unga i riskzon för att

utveckla ett missbruk eller dras in i kriminalitet skulle få hjälp i ett tidigt skede för att bryta en negativ utveckling.

Socialsekreterare i teamet hade bland annat en bredare och mer flexibel roll där en och samma medarbetare hade flera funktioner för att familjen inte skulle behöva hänvisas mellan flera olika medarbetare och enheter.

Stadsdelen beviljades medel från den sociala investeringsfonden för att bedriva detta som ett pilotprojekt för att bättre nå ut till vissa målgrupper och öka andelen som tackade ja till insats. Projektet visade sig vara nästan dubbelt så effektivt som ordinarie arbete. Familjernas vilja att tacka ja till insatserna från Vällingbyteamet låg på 95 procent, att jämföra med drygt 50 procent i socialtjänstens ordinarie verksamhet. Det är en form av praktisk samhandling vi bör se mer av, inte mindre.

Det har dock varit svårt att finansiera denna arbetsmetod och den har nu lagts ner av budgetskäl, enligt den rödgröna majoriteten. Men under mandatperioden förväntas en ny socialtjänstlag komma på plats som möjliggör för socialtjänsten att bevilja mer insatser utan föregående utredning och då skulle Vällingbyteamets arbetssätt kunna möjliggöras som regel.

Ersättaryttrande

Frida Bondesson (KD) anmäler i form av ett ersättaryttrande att hon ansluter sig till det särskilda uttalandet från vice ordföranden Andréa Hedin med flera (M).

Handlingar i ärendet

- UTBF 2023/3764-2 (Godkänd - R 1) Tjänsteutlåtande - Stockholms stads reviderade strategi för att förhindra att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet
- UTBF 2023/3764-1.2 Bilaga - Stockholms stads strategi 2023-2026 för att förhindra att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet

§ 10**Statens skolverks förslag till ändring i förordningen (2020:833) om skolenhetsregister**

Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2023/857

UTBF 2023/4607

Beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat ”Skolverkets hemställan om utökning av uppgifter i skolenhetsregistret” till utbildningsnämnden för yttrande. Förslaget innebär dels att skolenhetsregistret utökas till att omfatta fler verksamhetsformer än idag, dels att Skolverket ges ett större friutrymme än idag att via föreskrifter ange exakt vilken information om verksamheterna som ska samlas in till registret. Förslaget innebär även en tydligare reglering om vilka personuppgifter som får samlas in till registret, och för vilka ändamål.

Utbildningsförvaltningen ställer sig huvudsakligen positiv till förslaget, som rätt implementerat kan öka registrets fullständighet och användbarhet. Uppgiftsinsamling som idag sker på olika sätt för olika ändamål kan hanteras mer effektivt via en samlad kanal. Förvaltningen ser dock ett behov av att tydligare än vad Skolverket föreslår avgränsa under vilka omständigheter som information ska kunna samlas in via skolenhetsregistret, och av vilka personuppgifter som får samlas in på skolnivå.

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för uppföljning och samordning i samverkan med grundskoleavdelningen och gymnasieavdelningen.

Ärendet har behandlats i samverkan med den fackliga samverkansgruppen den 19 september 2023. Ärendet har även behandlats av utbildningsnämndens råd för funktionshinderfrågor vid sammanträdet den 20 september 2023.

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Yrkande

Ordföranden Emilia Bjuggren (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden Emilia Bjuggren (S) konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens förslag. Ordföranden finner att utbildningsnämnden beslutar i enlighet med förvaltningens förslag.

Handlingar i ärendet

- UTBF 2023/4607-2 (Godkänd - R 1) Tjänsteutlåtande - Ändring i förordningen om skolenhetsregister
- UTBF 2023/4607-1.4 Hemställan skolenhetsregistret inkl bilagor U2023_01514

§ 11**Samhället mot skolattacker (SOU 2023:28)**

Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2023/805

UTBF 2023/3999

Beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat delbetänkandet ”Samhället mot skolattacker (SOU 2023:28)” till utbildningsnämnden för yttrande. Betänkandet berör samverkan i individärenden rörande risken för skolattacker, samt hur det förebyggande arbetet mot skolattacker kan stärkas.

Utredningen föreslår att Center mot våldsbejakande extremism (CVE) ges ett särskilt uppdrag och mandat att bistå kommuner och andra aktörer rörande individärenden avseende oro för skolattacker. Utredningen föreslår också att CVE, tillsammans med Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten, får i uppdrag att ta fram metodstöd för hantering av det förebyggande arbetet mot skolattacker. Förslaget innebär även att CVE utökar sin organisation för att kunna ge stöd till skolor för att hantera oro för skolattacker.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslagen i utredningen och stödjer utredningens förslag att CVE:s kunskap kan tillföra värdefull kunskap och information i svårare individärenden på lokal nivå utan hinder av sekretess. Vidare ställer sig förvaltningen också positiv till förslaget om att ge CVE, Skolverket och Specialpedagogiska myndigheten i uppgift att ta fram ett metodstöd och arbetssätt.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på avdelningen för ekonomi och styrning i samverkan med grundskoleavdelningen, gymnasieavdelningen, avdelningen för uppföljning och samordning samt avdelningen för lärande och elevhälsa.

Ärendet har behandlats i samverkan med den fackliga samverkansgruppen den 19 september 2023. Ärendet har även behandlats av utbildningsnämndens råd för funktionshinderfrågor vid sammanträdet den 20 september 2023.

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Yrkande

Ordföranden Emilia Bjuggren (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden Emilia Bjuggren (S) konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är förvaltningens förslag. Ordföranden finner att utbildningsnämnden beslutar i enlighet med förvaltningens förslag.

Handlingar i ärendet

- UTBF 2023/3999-2 (Godkänd - R 1) Tjänsteutlåtande - Samhället mot skolattacker (SOU 2023:28)
- UTBF 2023/3999-1.2 Remiss - Betänkandet - Samhället mot skolattacker (SOU 2023:28)

§ 12**Förstärkt skydd för den personliga integriteten - behovet av åtgärder mot oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldsingrepp samt omvändelseförsök (SOU 2023:37)**

Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2023/846

UTBF 2023/4256

Beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat ”Förstärkt skydd för den personliga integriteten – behovet av åtgärder mot oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldsingrepp samt omvändelseförsök (SOU 2023:37)” till utbildningsnämnden för yttrande.

I betänkandet föreslås en kriminalisering av oskuldskontroller och oskuldsingrepp samt av underlåtenhet att avslöja äktenskapstvång och barnäktenskapsbrott. Utredningen föreslår även att det ska bli möjligt att meddela utreseförbud enligt LVU för personer under arton år som riskerar att genomgå oskuldskontroller eller oskuldsingrepp i utlandet.

Utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till förslagen i utredningen men önskar en djupare analys av hur en skärpt lagstiftning påverkar skolans personal. Förvaltningen ser även ett behov av att komplettera en förändrad lagstiftning med utbildnings- och informationsinsatser.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen i samverkan med gymnasieavdelningen och avdelningen för stöd kring lärande och elevhälsa.

Ärendet har behandlats i samverkan med den fackliga samverkansgruppen den 19 september 2023. Ärendet har även behandlats av utbildningsnämndens råd för funktionshinderfrågor vid sammanträdet den 20 september 2023.

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Yrkanden

Ordföranden Emilia Bjuggren (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Vice ordföranden Andréa Hedin med flera (M), Jan Jönsson (L) och Claes Nyberg (C) yrkar bifall till eget framlagt förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden Emilia Bjuggren (S) konstaterar att det finns två förslag till beslut: förvaltningens förslag och ett gemensamt förslag från vice ordföranden Andréa Hedin med flera (M), Jan Jönsson (L) och Claes Nyberg (C). Förslagen ställs mot varandra och ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Reservationer

Vice ordföranden Andréa Hedin med flera (M), Jan Jönsson (L) och Claes Nyberg (C) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande:

1. Att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut
2. Att därutöver anföra följande

Omvändelseterapi är behandling som utgår från det falska antagandet att man kan ”botas” från den sexuella läggning man föds med. Det innefattar ofta påtryckningar och tvång för att personen inte längre ska identifiera sig som hbtqi+-person eller ge uttryck för den delen av sin identitet.

En kartläggning som genomfördes av MUCF visade att nästan var femte hbtqi+-ungdom har blivit utsatt för någon form av påtryckning för att inte leva ut sin sexualitet eller könsidentitet, samt att 5 procent av hbtqi+-ungdomarna har blivit utsatta för omvändelseförsök (Unga hbtq-personers utsatthet för omvändelseförsök i Sverige (mucf.se)).

Att unga utsätts för “omvändelseterapi” kan aldrig accepteras. Det handlar om ovetenskaplig terapi som riskerar att skapa livslånga psykiska problem. Vi menar att en skarpare lagstiftning, som kriminaliserar omvändelseförsök, för att skydda barn och unga är helt nödvändig.

I utredningen argumenteras att det inte behövs ett skarpare förslag till lagstiftning för att nuvarande lagstiftning redan täcker omvändelseterapi. Vi menar att i sådant fall behöver omvändelsepåtryckningar mot hbtqi+-personer räknas som särskilt försvårande omständigheter.

Det är mycket bra att utredningen föreslår ett förbud mot oskuldsoperationer. Utredningen landar dock i slutsatsen oskuldsintyg inte bör förbjudas och anför aspekter som bör beaktas. Vi vill i detta sammanhang lyfta fram att oskuldskontroller uppenbart strider mot kravet på vetenskap och beprövad erfarenhet som ställs på hälso- och sjukvårdspersonal i 6 kap 1 § patientsäkerhetslagen, dessutom bidrar fenomenet till att upprätthålla hedersförtryck.

Ersätтарыttrande

Frida Bondesson (KD) anmäler i form av ett ersätтарыttrande att hon ansluter sig till vice ordföranden Andréa Hedin med flera (M), Jan Jönsson (L) och Claes Nybergs (C) förslag till beslut.

Handlingar i ärendet

- UTBF 2023/4256-2 (Godkänd - R 1) Tjänsteutlåtande - Förstärkt skydd för den personliga integriteten (SOU 2023:37)
- UTBF 2023/4256-1.1 SOU 2023_37 forstarkt-skydd-for-den-personliga-integriteten--behovet-av-atgarder-mot-oskuldskontroller-oskuldsintyg-och-oskuldsingrepp-samt-omvandelseforsok-sou-202337

§ 13**Motion om hållbar matupphandling**

Remiss från Kommunstyrelsen, KS 2023/687

UTBF 2023/3477

Beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat motionen ”Hållbar matupphandling” av Jonas Naddebo (C) till utbildningsnämnden för yttrande. Motionären föreslår att staden inför ett stadsövergripande mål om 100 procent svenskt vid matupphandling, där så är möjligt, i enlighet med EU:s upphandlingsregler. Syftet med målet är att Stockholm ska ta ansvar för klimatet och bidra till att stärka den svenska självförsörjningsgraden.

Utbildningsförvaltningen konstaterar att det i dagsläget inte är förenligt med lagen om offentlig upphandling (2016:1145) att enbart fråga efter svenskt råvaruursprung. Detta på grund av att det strider mot de grundläggande principerna om likabehandling och ickediskriminering som innebär att alla leverantörer, oavsett nationalitet, ska behandlas lika och inte erhålla förmåner eller missgynnas. Förvaltningen menar vidare att motionärens förslag i hög grad redan omfattas i stadens arbete genom de redan högt ställda kraven som idag görs i livsmedelsupphandlingen.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ekonomi och styrning.

Ärendet har behandlats i samverkan med den fackliga samverkansgruppen den 19 september 2023. Ärendet har även behandlats av utbildningsnämndens råd för funktionshinderfrågor vid sammanträdet den 20 september 2023.

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

2. Beslutet justeras omedelbart.

Yrkanden

Ordföranden Emilia Bjuggren (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Claes Nyberg (C) yrkar bifall till eget framlagt förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden Emilia Bjuggren (S) konstaterar att det finns två förslag till beslut: förvaltningens förslag och ett förslag från Claes Nyberg (C). Förslagen ställs mot varandra och ordföranden finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Reservation

Claes Nyberg (C) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande:

1. Att utbildningsnämnden tillstyrker motionen
2. Att därutöver anföra följande

Det tål att upprepas: Stockholms stad har viljan att vara en internationell förebild i det globala miljö- och klimatarbetet, i synnerhet målet om att vara en klimatpositiv stad senast 2030 – där de flesta av oss är överens. Men staden kan inte nå det målet utan konkret genomförd politik.

Livsmedelsproduktion och konsumtion står idag för 20–30 procent av människans utsläpp av växthusgaser och att etablera ett hållbart livsmedelssystem är en viktig del i arbetet för minskad klimatpåverkan. En hållbar offentlig upphandling är ett effektivt verktyg för att påverka livsmedelsproduktionen. Stockholm stad som stor offentlig organisation köper in mat för ca 600 miljoner kronor per år och har en viktig roll i att driva livsmedelsproduktionen i en mer hållbar riktning, både med avseende på miljö, ekonomi och sociala förhållanden.

Tyvärr saknar vi i Centerpartiet ett konkret svar från förvaltningens sida kring Centerpartiets motion om hållbar matupphandling. Förvaltningen hänvisar kort till kommunens redan existerande rutiner, samtidigt som vi konstaterar att de inte räcker. För som vi nämner i motionen har Stockholm stad under föregående mandatperiod kommit en bit på vägen där bland annat en ökning ska ske av livsmedelsupphandlingar med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning motsvarande svensk nivå. Men Centerpartiet anser att Stockholm behöver anta än mer ambitiösa mål och genomföra aktiva åtgärder.

Stadens egen kommentar i Miljöbarometern är att klimatpåverkan från inköp av livsmedel är oförändrad jämfört med 2021. Politiken behöver därför göra allt den kan för att öka den närproducerade maten genom upphandling av svenskt. I ljuset av att ingen förändring verkar ha skett under de senaste två åren i rätt riktning är det relevantt att ytterligare öka skolornas möjlighet att bidra till att nå klimatmålen och tydligare utvärdera de insatser förvaltningen i sitt svar hänvisar till har gjorts sedan 2013.

Att i enlighet med Centerpartiets motion införa ett stadsövergripande mål om 100 procent svenskt vid matupphandling där så är möjligt i enlighet med EU:s upphandlingsregler är ett konkret och tydligt mål för att höja ambitionen och takten i stadens arbete för minskad klimatpåverkan. Stockholm ska ta sitt ansvar för klimatet och samtidigt bidra till att stärka den svenska självförsörjningsgraden. Potatisar, jordgubbar, får, ägg och fiskar – finns i den svenska primärproduktionen. Därtill har Sverige en enorm resurs i form av klimatsmart viltkött som bättre kan användas, inte minst i Stockholm.

I förlängningen är nya skärpta upphandlingsmål den billigaste investering vi kan göra oavsett eventuella initiala merkostnader. Såväl för krisberedskap, för att bibehålla en levande landsbygd och för att möta de akuta klimathoten.

Handlingar i ärendet

- UTBF 2023/3477-4 (Godkänd - R 1) Tjänsteutlåtande - Hållbar matupphandling
- UTBF 2023/3477-1.1 Motion om hållbar matupphandling

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Andréa Marieanna Arlene,Hedin	2023-09-29
Carl,Högselius	2023-09-29
Sara Emilia Ingemarsdotter,Bjuggren	2023-09-29